

העליות והשפעתן

שם השיעור: כיצד חיים עם השוני?

רקע למורה על היחידה:

היחידה "עליות והשפעתן" מתמקדת בבירור דמותה של החברה הישראלית כחברה המורכבת מעולים בעלי רקע תרבותי, לשוני וחברתי שונה. נקודת המוצא הרעיונית של היחידה היא ההכרה בכך שהפסיפס האנושי שנוצר כאן ב-150 השנים האחרונות אינו רק עובדה היסטורית ודמוגרפית, אלא מנוע חי המייצר יתרונות, אתגרים וקונפליקטים. דרך עיסוק במקורות מגוונים – תמונות היסטוריות ממחנות עולים, שירי עלייה, קטעי סאטירה (כמו המערכון "לול") וסרטונים תיעודיים על מאבקים חברתיים – היחידה בוחנת את המורכבות של רעיון "קיבוץ גלויות". לאורך היחידה נחקר את המתח המפרה והמאתגר שבין שתי עמדות מרכזיות: העמדה הרואה בשוני כוח המחזק, מעשיר ותורם לחברה, לעומת העמדה המציפה את הקשיים, הרגשות והקונפליקטים שנוצרו במפגש הבין-תרבותי (כדוגמת מאבק הפנתרים השחורים ומסע עליית יהודי אתיופיה). השאלה היא פתוחה, רלוונטית למציאות הישראלית היום-יומית, ומשמשת חוט השני המארגן את הלמידה לאורך כל חמשת השיעורים: החל מזהוי השונות ויצירת שאלות חק, דרך בחינת העמדות השונות, עימותן בדיבייט כיתתי, ועד לגיבוש מענה יצירתי בתוצר המסכם. הטקסטים והפעילויות משמשים בסיס לשיח ערכי, מזמינים את התלמידים לדיבייט מובנה, ומכוונים אותם ליצירת סינתזה אישית ואומנותית הבוחנת את השונות בחברה.

השאלה המניעה:

"כיצד השוני בין העולים לארץ השפיע על החברה הישראלית, וכיצד חיים עם השוני הזה?" – האם ריבוי התרבויות הוא יתרון המעצים אותנו, או שמא הוא מקור לאתגרים ולקונפליקטים חברתיים עמוקים?

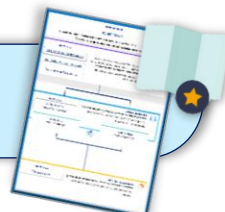
מטרות היחידה:

מטרות זהות וערכיות: לפתח בקרב התלמידים אמפתיה כלפי קשיי העולים ותחושת סקרנות ופתיחות מחשבתית כלפי המפגש הבין-תרבותי, לפתח הערכה ליתרונות הגלומים בגיוון תרבותי לצד ראייה מורכבת של אתגריו, לטפח שיח מכבד ולעודד גיבוש עמדה אישית על חשיבות השונות ומחירה.

מטרות ייחודיות תלויות גיל: מתן לגיטימציה לבחינת שאלות של שייכות וזהות בחברה מגוונת, יצירת מרחב כיתתי בטוח לשיח גלוי על קונפליקטים חברתיים, זיהוי נקודות מבט שונות וניתוח רגשות סביב חוויות של הגירה והשתלבות, חיזוק תחושת הביטחון של התלמידים להציג את עמדת האחר, לנסח טיעונים אישיים ולהגן עליהם בפומבי במסגרת דיבייט.

מטרות פדגוגיות ותוכניות: להכיר את מורכבות החברה הישראלית ואת תרומתן של עליות שונות ב-150 השנים האחרונות, לפתח מיומנויות של קריאה פרשנית (שירי עלייה) וניתוח ויזואלי של תמונות ארכיון, לפתח יכולות של איתור קשיים, פרשנות, ניתוח סיבות והסקת מסקנות תוך עבודה שיתופית (כגון שיטת "ג'יקסו"), להקנות מיומנויות רטוריות של ניהול דיון, הקשבה פעילה ותמצות, לתרגל סינתזה של מידע לכדי תוצר אומנותי-יצירתי.

מפת היחידה

כיצד חיים עם השוני?

מטרות השיעור

תוכן	מיומנות	ערכים
סיכום ועיבוד הקונפליקטים והיתרונות שנלמדו.	הקשבה פעילה, הצגת עמדת האחר, ניסוח והגנה על טיעונים.	פיתוח פתיחות מחשבתית ושיח מכבד.

מבנה השיעור

1 פתיחה (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "[ספריית תוכן ומקורות](#)"

•

דרכי הוראה

חזרה על נקודות המבט.

מיומנויות	מוקדי לימוד
זיהוי, תמצות	סיכום ביניים

תוצר לשלב זה

רישום שני קווי זמן מקבילים על הלוח: "הקו התפקודי-גלובלי" לעומת "הקו התרבותי-זהותי".

2 גוף השיעור (10 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

דרכי הוראה	
דיון מובנה בקבוצות (דוברים, שופטים, מתעדים) לפי מחוון.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
ביהול דיון, ניסוח טיעון	דיבייט
תוצר לשלב זה	

3 סיכום השיעור (25 דקות)

מקורות ומשאבי הלימוד - ראה "ספריית תוכן ומקורות"

דרכי הוראה	
סיכום מסקנות אישיות וקבוצתיות.	
מיומנויות	מוקדי לימוד
סינתזה, כתיבה רפלקטיבית	רפלקציה
תוצר לשלב זה	

ספריית תוכן ומקורות